משנה · אחרונים · לחם שמים · סדר טהרות

לחם שמים על משנה טבול יום

רבי יעקב ב"ר צבי [היעב"ץ] עמדין

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

לחם שמים על משנה טבול יום

רבי יעקב ב"ר צבי [היעב"ץ] עמדין

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/לחם-שמים-על-משנה-טבול-יום/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה 202611200317-v39 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה א 4
משנה ג 4
פרק ב 4
משנה ב 4
משנה ו 5
משנה ז 5
משנה ח 5
פרק ג 6
משנה ב 6
משנה ד 6
פרק ד 6
משנה ב 6
משנה ג 7
משנה ד 7
משנה ה 7
משנה ו 8
משנה ז 8

פרק א

משנה א

וקולית של מים לר"ש הוא הקצף והרתיחה שעולה במים. **לפד"ז** הושאל מענין עצם קולית בבהמה (חולין פ"ט מ"ה) והוא קרוב למ"ש בו הר"מ (לשונו מגומגם) וכן הר"א שפירש בו כד ששואבין בו. כל הפירושים הללו עולים בקנה בינה אחד. כי כן עצם הקולית. ועצם הגולגולת והכד. שוים הם בענין העיגול והכדוריות. כמעט צורה אחת היא לכולם.

אבל באמת כמו זר נחשב בעיני פירושו של הר"ש שנמשך רע"ב אחריו (גם כל המפרשים עמו. נטו מדרך הכבושה. למשעול דחוק וצר).

ונ"ל וקולת גרסינן. מלשון קלתות של כסף (דביכורים) וכן קלתה שבמשנה (רפ"ח דגטין) וכדה על שכמה. ת"א וקולתה. הרי קולת היא הכד של מים. ואמנם מחולחלת. היא הקולת החלולה ורפה. אינה שלמה. והוא לשון מצוי במשנה בסדר זה. כמו במשנה ז' פ"י דכלים מגופת החבית המחולחלת. וכן בפ"ט דאהלות דכוורת בזמן שהיא מחולחלת. וכן רבים. ומפני שהיא רפויה ואינה הדוקה. אין מה שבתוכה חבור לה. להפסל בט"י. ע"י מגעו בקצתו. זה נראה פירוש ברור ונכון.

קלות עתי"ט משם הר"מ בחבורו. דמשמע קלות אותן שהן מד"ס. **צ"ע** שיהו ד"ס חמורים בזה. מט"י שהוא ד"ת.

והחרחור ע"פ רע"ב. צ"ל נחר מפוח (הוא לשון כתוב ירמיה ו').

משנה ג

וגרגיר מלח קטן כתי"ט ונ"ל דלדברי הר"מ. קטן לפי ראות עיני החכם המורה. והוא דוחק מבואר. **וטוב** מזה לומר דשיעור כאצבע אכולהו קאי. וכמ"ש בסמוך בשם הר"מ גופיה אמסמר. והוא הדין לגרגיר. דמפרש ביה קטן. והיינו קטן מכאצבע. ולא צריך לפרושי. וכך נ"ל ישר.

פרק ב

משנה ב

ונגע בה כו'. **אי** אפשר לגרוס כן. דמשמע על ידי מגע קדרה. נפסלו המשקין. והרי אפילו היתה כלי שטף אינה מקבלא טומאה ממגע ט"י. כ"ש סתם קדרה היא של חרס. שאינה מקבלת טומאה מגבה. אלא ה"ג ונגע בהן. ואמשקין קאי. שנגע בהן ט"י. ובחבית פתוחה עסקינן. קמ"ל אע"פ שנפסלו המשקין. קדרה טהורה. **ודווקא** משקה תרומה.

אבל אם היה משקה קודש. דמטמא ליה ט"י (כשטת משנתנו. דס"ל כא"ש) אז היתה גם הקדרה טמאה.

משנה ו

חבית סתם חבית של חרס היא. ולכן שוקעת בבור שבו משקה. ובפתוחה איירי. וכ"פ הר"ש.

ונגע בו ביין. שבבור של תרומה משפה ולחוץ אינה חבור. היין שבחבית לא נפסל. והחבית לעולם טהורה אא"כ היו משקין שבבור ושבחבית קודש.

משנה ז

חבית מלאה משקין של תרומה.

ונגע בו במשקה שבנקב. ולשון ר"ש ונגע ט"י במשקה בנקב ההוא כדי לסתמו.

טמאה תמהני פסולה הו"ל למתני' תי"ט.

ער"פ דמשקה שנגע בו טבול יום. טמא הוא לפסול את הקודש.

מן הצדדים כתב רע"ב ואין פסול אלא מה שנגע ויעלה באחד ומאה. **אתיא** כדברי ב"ה מ"ד פ"ה דתרומות.

עתי"ט אבל הר"ש כו' ונ"ל דטעמא דיותר מסתבר להיות חבור מה שנמשך ממה שיהא חבור לפי שהוא בסיס. שהנמשך דביק כלו מיקרי טפי.

כך הוא ודאי. לפי שאינו נפרד ממנו. אלא רץ אחריו. משא"כ בבסיס. שאינו הולך אחר מה שלמעלה ממנו. אע"פ שגם הוא נגרר אחריו דרך מינקת. ע"י המשכה בפה. לא מאליו.

משנה ח

בעבוע שבחבית שנקב נראה שצריך שיהא הנקב טפח. **אפילו** המשקין סותמין הנקב. אינן חוצצין. כמ"ש בס"ד פ"ח דאהלות.

עיין תי"ט. אבל הראב"ד דקדק כו' אלא על האבעבוע עצמו אמר וללמד אם יכנס שרץ באוירו. וקאמר שאם הנקב החיצון הוא מלמעלה והפנימי מלמטה. שהאבעבוע טמא מאוירו כו'.

פירוש תמוה הוא זה. כי הלא כ"ח שניקב שיעורו בכונס משקה. כ"ש זה שיש לו שני נקבים. ואינם פחותים מטפח. שאפילו היתה מיוחדת לאוכלין. שעורה בכגרוגרת.

פרק ג

משנה ב

כל הסדר העליון שכל מה שמכשירו ומתקנו הרי הוא כמוהו. כמו עסה ומים ומלח (דשלהי ביצה ועמ"ש שם רפ"ב) **שכל** אוכלין הצריכין זה לזה. ומתקנים זה את זה. כגוף אחד הם חשובים. וכן לענין אסור אכילה בי"כ. כל אכשורי אוכלא. אוכלא. וה"ה לכל כיוצא בזה. וכך הוא לעיל פ"ב מ"ג. אבל.

היתה כמין כובע פירוש שנקרם אוכל הביצה. ונעשה כחצי עיגול חלול. שהרי נפרד ועומד בפני עצמו. אף על פי שכבר היה טרוף. אצ"ל אם נחתך וניטל החלמון ממנה. ונשאר החלבון לבדו צלוי. שאז הוא כעין כובע ממש. שאינו חבור. אע"פ שהוא נתון ע"ג הירק. ונאכל עמו.

משנה ד

ונילושה במי פירות היינו שאינן משבעה משקין. עמו"ק א"ט (סקס"ח ותס"ב).

פרק ד

משנה ב

וקוצה לה חלה מתניתין אליבא דכ"ע (לא כיחידאה דספ"ב דחלה) דהכא אינה נטלת אלא מן הטהור. **וליתא** לחששה שמא תגע בה. אחר קריאת שם. כיון דאצרכוה כפישה. מידכרא ומזדהרא. **וקוראה** (ה"ג ודאי) **לה שם** ע"פ ר"ש ז"ל. השתא משמע כו'. וקשה. דל"מ הכי בסוטה כו'. והשתא מ"מ כשיקרא שם יקבל טומאה אותו חלה. **ר"ל** אם צריך להקיפה בשעת קריאת שם.

ולא הבינותי קושיתו זאת. התם מוקף הוי ודאי בשעת קריאת שם ע"י הכביצה או פחות שנותן באמצע. לחברם ולעשותן מוקפין. והכא דאצרכוה להניח תחלה בכלי שאינו מקבל טומאה. שא"א לה לקרוא שם בעודה בין ידיה. אם כן אין כאן הקפה. ולכן צריכה להקיף החלה ע"י הכלי שמונחת עליו. באופן שתהא קרובה נוגעת לעסה. שתהא מוקפת בשעת קריאת שם. ומה ענין זה לזה. **וכמדומה** דבסוף המו"מ של הר"ש ניחא ליה נמי כדאמינא. ונתכוין לזה במ"ש בסוף. א"נ הכא דווקא דמפסיק מנא. **איברא** בכדי טרח מר. דלא דמי לגמרי. ודקארי לה מאי קארי. כי אין מקום לכל האי שקלא וטריא. וא"צ לדחוק כלל כמו שעלה בדעת הר"ש להכנס בשביל כך לדרך זר.

עתי"ט ז"ל. והא דבספ"ב דחלה משמע דא"צ שיהא מוקף אלא כו'. **לא** משמע מידי. כמש"ל על הר"ש בס"ד. **ומש"ע** ודאי דצריך שלא תהא על הכביצה בשעת קריאת שם דא"כ הא נגעה.

לשונו זה מגומגם ונעדר הבנה. ולא אמרה בלשון רבו הר"ש (שלא נמצא כך בפירושו) ואי אפשר להשמע כלל. דודאי שם צריך שיהא סמוך ונוגע (ולא בעינן על. כמ"ש שם בחלה) בכביצה או בפחות. כדי שיהא מחובר ומוקף. ולא חשיבא נגיעה בטמא. דכביצה מפסיק. אינו עושה שלישי **ולא** הבין תי"ט לשון הר"ש. דסבר בשעת קריאת שם צריך נגיעה. כמש"ל.

משנה ג

ומקפת לפי לשון המשנה הו"ל למתני ומקיפין תי"ט. **זה** פלא. ששכח הרב שמצות האשה היא לטול חלה. ואע"פ שאינה לשה בעצמה. אינה חייבת ללוש. אבל מ"מ מוזהרת היא על הפרשת חלה כנודע. **לכן** נ"ל נ"מ לדינא. שאפילו נתנה עסתה לאחרים ללוש. אינן רשאין להפריש חלתה. ואם הפרישו בלי רשותה. שמא אינה חלה.

ואם נתן בעלה רשות. נראה ודאי שיש לה דין חלה. שהעסה שלו היא (והיא אינה אלא שליח מצוה. דרמיא עלה ומשמיא זכו לה)

אבל חייב לשלם לה שכר מצוה וברכה שהפסידה. שאינו פחות מעשרה זהובים. וכל שכן כשהיא עצמה לשה. ובא בעלה וקדם והפריש החלה. דמיבעי ליה שלומי לה. ועמ"ש בס"ד ריש חלה. **אבל** באמת נראה שיש לגרוס גם כאן לשה קוצה. כדלעיל. דמאי שנא. ובודאי שגגת המעתיקים היא.

משנה ד

משתחשך פירושו מעת שתחשך. ובפב"מ מייתי לה תלמודא וגרסינן לכשתחשך. והוא לשון נאות יותר.

אמר ה"ז עירוב כלומר אחר שאמר ה"ז תרומת מעשר. אמר וזה שבחבית תהא עירוב. שכבר תקנתיו מטבלו.

ל"א כלום דבעינן סעודה הראויה מבע"י וליכא.

משנה ה

בראשונה אחר שזכר קצת כו' אמר בראשונה הר"מ. ורע"ב והרש"מ ט"א ולא ישרו דבריהם בעיני כמ"ש. תי"ט. **לא** הוכיח כלום. והעקר כדברי הר"ש. והתוספתא נקטה ההתחלה ממ"ש ר"י. והספיקה הקיצור. כמש"ל.

משנה ו

ועל כולן כו' כ' רע"ב (מפיר"ש) בתוספתא מוכח דאכל הנך מילי דמתניתין קאי ר"י כו'. וק"ל לתני נמי אאוכל מעשר כו' תי"ט. **וא"צ** להשיב על זה. אטו כי רוכלא ליחשוב וליזיל. וכבר זכרתי שהתוספתא ריש מלין אמרה. וקצרה בשאר כענין מה שאומרים וכותבין וכו'. כדי למעט ולקצר הלשון. **ומ"ש** הר"מ בזה. באמת איני מוצא בו טעם.

משנה ז

רי"א אף מי שהיה בו דעת כו'. פרע"ב כלומר שהיה בדעתו וחשב להתנות ושכח ולא התנה. וק"ל מ"ט דרבנן. דהא פיו ולבו שוין בעינן. תי"ט.

ולענ"ד אין זו קושיא כל עיקר. דלא בעינן פיו ולבו שוין. אלא לאפוקי שלא יהא מכחישין זה את זה. כגון נתכוין לומר תרומה ואמר מעשר. וכל דכוותה. שהרי לא הוציא מפיו מה שהיה בלבו. אלא דבר אחר לגמרי. והאדם בשבועה בעינן. משא"כ בזה שתרם כמו שחשב לתרום. אין כאן הכחשה למה שבלבו. פיו ולבו שוין הן.

ומה שרצה להתנות. ולא התנה. תנאי מילתא אחריתא היא. ואינה הכחשה. ובכל התורה כולה קיי"ל דברים שבלב אינן דברים.